

Zpráva o činnosti MC MVU za rok 2011

K metodické pomoci regionálním institucím a ke spolupráci s muzejními profesními sdruženími v ČR

MC MVU poskytovalo muzeím výtvarného umění odbornou a metodickou pomoc zejména při zacházení s uměleckými díly, jejich ochraně a jejich prezentaci nejen zorganizováním čtyř seminářů, ale též informováním prostřednictvím cíleného elektronického informačního servisu o aktuálních otázkách v kultuře, dotačních zdrojích, konferencích a seminářích. K aktuálnímu zpravodajství vedle vlastních zpráv využívalo i dalších zdrojů jako je Bulletin ProCulture či Aktuality Institutu umění, ale i zpravodajství na webu MK, AMG, CITEM a SKIP. Servis byl poskytován všem těm zájemcům z řad odborných pracovníků galerií a jiných akademických ústavů, kteří se k odběru přihlásili (výběrově dle obsahu byl také zasílán interní elektronickou poštou jednotlivým sekcím a oddělením NG). Další důležité informace byly podávány prostřednictvím webových stránek MC MVU, jak je pro všechny aktivity MC MVU uvedeno dále.

Spolupráce MC MVU s Asociací muzeí a galerií ČR (dále jen „AMG“) se odvíjí na základě činnosti v těchto komisích AMG: v komisi konzervátorů-restaurátorů, v komisi pro muzejní management, v komisi pro práci s veřejností a muzejní pedagogiku, v muzeologické komisi a v knihovnické komisi. Do komise pro bezpečnost v muzeích a do komise dějin umění nebyli zaměstnanci NG zatím zařazeni.

Na podzim 2011 byla obnovena spolupráce MC MVU s Radou galerií ČR (dále jen „RG“). Na základě jednání o možnostech spolupráce MC MVU s RG se 16.11.2011 konalo jednání s dr. Potůčkovou, ředitelkou Galerie moderního umění v Roudnici n.L. a členkou předsednictva RG pověřenou jednáním o principech spolupráce mezi MC MVU a RG s RNDr. J. Řepovou, ředitelkou Sekce odborných činností a PhDr. D. Jelínkovou, pracovnící MC MVU. RG byla nabídnuta možnost konání zasedání RG v místnosti MC MVU (PhDr. D. Jelínková se bude zúčastňovat jednání RG v NG). Dne 22.11.2011 na základě této nabídky se uskutečnilo zasedání předsednictva RG v jednacím místnosti MC MVU. Na uvedených jednáních bylo dohodnuto, že:

- bude prohloubena spolupráce s RG, pro kterou MC připraví ve spolupráci s CITEM při MZM v Brně workshop k využití a rozšiřování digitálního registru sbírek. V rámci této spolupráce se předpokládá zmapování aktuálních problémů galerií v regionech a navržení harmonogramu seminářů a diskusních skupin k jejich řešení,
- MC MVU poskytne své prostory ve Veletržním paláci pro pravidelná jednání jednotlivých orgánů RG. Předá-li RG potřebné podněty MC, připraví MC návrh projektu k nastavení odborných standardů v základních pracovních pozicích důležitých pro provoz muzea výtvarného umění, které by mohly v následujících letech vyjít jako metodika MC MVU,
- MC MVU bude také pokračovat ve zpracovávání příkladů dobré praxe na základě odborných činností a projektů v rámci NG a případně vybraných členských galerií RG,

- na základě požadavků MK bude MC MVU prohlubovat svou spolupráci s ostatními muzejními centry a zapojí se do jejich projektů, které budou využitelné i v muzejích umění,
- MC bude sledovat aktuální situaci v práci expertních skupin Evropské komise pro mobilitu sbírek a bude věnovat pozornost překladům jejich oficiálních materiálů majících dopad i na české muzejnictví.

První společnou akcí MC MVU a RG (za spolupráce metodického centra pro informační technologie v muzejnictví - CITeM, MZM Brno) bude workshop „MUZEJNÍ AUTORITY A REGISTR SBÍREK VÝTVARNÉHO UMĚNÍ“, který se uskuteční ve dnech 31. 1. a 1. 2. 2012 v auditoriu Veletržního paláce Národní galerie v Praze, Dukelských Hrdinů 47, Praha 7.

K webovým stránkám MC MVU

Na webové stránky MC MVU byly umísťovány a následně obměňovány aktuální odborné informace včetně informací o seminářích zaměřených na oblast restaurátorské činnosti, mobility sbírek, bezpečnosti sbírek a archivní činnosti.

V sekci ARCHIV NG byly během roku doplňovány odborné informace o oblasti archivnictví v materiálu „Přehled fondů a sbírek Archivu NG“, které jsou spolu s metodickým návodem ke zpracovávání archiválií velmi důležitým materiálem nejen pro pracovníky archivů v muzejích.

V sekci „Semináře Metodického centra“ byly zveřejněny důležité materiály k semináři „Modernizace bezpečnostních systémů v prostředí muzea/galerie“, a to jak k základním postupům při budování bezpečnostního systému ochrany sbírek tak ke konkretizaci těchto postupů při modernizaci bezpečnostních systémů v NG.

Na webových stránkách MC MVU byly zveřejněny i materiály ze semináře „Praktické otázky mobility muzejních sbírek z pohledu kurátora sbírek a registrara“ včetně informací z jednání pracovní skupiny Collections Mobility při Evropské komisi a ze dvou seminářů konaných v Madridu a v Antverpách k této problematice.

Pro zveřejnění na webových stránkách MC MVU byly zpracovány nejen písemné dokumenty k seminářům z oblasti restaurování a archivnictví, ale též videozáznamy k restaurátorskému semináři „Historické techniky malby“.

MC MVU rovněž zajistilo vytvoření videozáznamu k prezentačnímu semináři lektorského oddělení Sbírký starého umění NG, které v rámci projektu „Karel Škréta (1610-1674): Doba a dílo“ jako první v ČR připravilo 3D digitálního průvodce tvorbou Karla Škréty. Materiál shrnuje zkušenosti lektorského oddělení NG s využitím tabletů pro prezentaci umělecké tvorby.

Prostřednictvím sekce Dotazy – odpovědi – připomínky na webových stránkách se na MC MVU obrací veřejnost s nejrůznějšími dotazy, zpravidla k činnosti NG. Od ledna 2011 k dnešnímu dni bylo zodpovězeno celkem 84 písemných dotazů. Vedle toho byly zodpovídány i četné telefonické dotazy veřejnosti.

Důležité informace zveřejněné na webových stránkách využívají i webové stránky NG (zejména jde o část „služby veřejnosti“).

Webové stránky byly v průběhu roku provozovány, i když bylo nutné jejich provoz zajišťovat náhradním způsobem s ohledem na dlouhodobou pracovní neschopnost pracovnice, která je pro jejich obsluhu proškolená. Díky finančnímu příspěvku na činnost MC MVU bylo možné v závěru roku 2011 tuto práci řešit externí formou.

Na konci roku 2011 byl realizován upgrade webových stránek, který umožní zpracovávat, a zveřejňovat na webových stránkách MC MVU další zajímavé novinky jako je zejména newsletter, který nahradí elektronický informační servis o aktuálních otázkách v kultuře, dotačních zdrojích, konferencích a seminářích. K aktuálnímu zpravodajství prostřednictvím newsletteru vedle vlastních zpráv bude i nadále využívat i dalších zdrojů jako je Bulletin ProCulture či Aktuality Institutu umění, ale i zpravodajství na webu MK, AMG, CITEm a SKIP. Zprávy převzaté z jiných zdrojů jsou a budou i v následujícím období zpravidla opatřovány doporučením či komentářem MC MVU se zaměřením na výtvarné umění. Servis bude poskytován zájemcům z řad odborných pracovníků, kteří se zabývají problematikou výtvarného umění.

Protože MC MVU pokládá za velmi důležité získání zpětné vazby o využívání jeho webových stránek, byla pro tyto stránky vytvořena aplikace Google Analytics, díky které MC MVU získá rozsáhlé statistické údaje, které mu umožní reagovat na zájem uživatelů webových stránek MC MVU a případně je podle získaných poznatků doplňovat materiály z oblasti výtvarného umění, o které budou projevovat odborníci z této oblasti zájem.

Semináře MC MVU

Seminář k bezpečnosti muzejních sbírek

Seminář k projektu NG „Modernizace bezpečnostních systémů v prostředí muzea/galerie“ se konal v objektu Kláštera sv. Anežky České dne 21. června 2011 s tímto programem:

10.00	Zahájení jednání , představení projektu NG: RNDr. Jana Řepová, ředitelka SOČ
10.15 – 11.00	Základní postupy při budování bezpečnostního systému : Ing. Pavel Jirásek, Culture Tech s.r.o.
11.00 – 11.45	Modernizace bezpečnostních systémů v NG a jeho fungování : zástupci dodavatelské firmy Trade Fides a.s.
11.45 – 12.30	Dynamické pojetí bezpečnosti sbírkotvorných institucí, metodika a sdílená odpovědnost : PhDr. Dagmar Jelínková, PhDr. Magda Němcová, odbor

12.30 – 14.00 přestávka na oběd

14.00 – 15.00 **Exkurze a ukázka funkčnosti bezpečnostního systému NG**

V letech 2008-2010 realizovala Národní galerie v Praze bezpečnostní projekt „Modernizace bezpečnostních systémů v prostředí muzea/galerie“, který byl podpořen z norských finančních mechanismů. Přidanou hodnotou projektu bylo zpracování bezpečnostní metodiky, na němž se intenzivně podílelo i Metodické centrum pro muzea výtvarného umění.

Metodika byla vydána v prvním čtvrtletí roku 2011 na CD/DVD a obsahuje dvě části. Manuál bezpečnosti sbírek, který popisuje základní principy a postupy při návrhu integrovaného bezpečnostního systému a jeho technické a technologické části včetně dopadů této změny do ekonomiky organizace, jejího systému řízení, provozu, publicity a dalších činností. Sleduje možnosti moderních technologií na zajištění vyšší úrovně bezpečnosti muzea a větší efektivity vlastní muzejní práce, ale věnuje se i problematice bezpečnosti výpůjček, mobility sbírek a nástrojům a doporučením, která pro tento účel připravila expertní pracovní skupina Evropské komise a shrnula je pod zastřešující termín „sdílená odpovědnost“ (dokumenty EU jsou přeloženy v příloze). Druhou částí metodiky je vzdělávací modul, který má formou cvičení a praktických návodů pomáhat k překonávání stereotypů staticky chápané bezpečnosti. Muzejní pracovníci mohou s pomocí informací v modulu vyplnit jednoduchou tabulku analýzy rizik, dotazník pro zjištění rizika poškození muzea požárem, které jim umožní přemýšlet o aktuální situaci v muzeu, detailně pojmenovat problémy a optimální stav ochrany v rámci zpracování plánu ochrany muzea, vyhodnotit rizika pro jednotlivé prostory a preventivními opatřeními významně snížit jejich dopad. Mohou si vyzkoušet modelové příklady zabezpečení či pravidlo kritické cesty. Metodika také shrnuje aktuální bezpečnostní zákonné předpisy a normy a literaturu k problematice, včetně jejich anotací.

U příležitosti vydání této metodiky byl v červnu 2011 uspořádán MC MVU seminář „Bezpečnost muzejních sbírek“, na němž byla metodika a základní principy dynamického vzorce bezpečnosti, z nichž metodika vychází, představeny muzejním pracovníkům. Účastníci semináře také CD zdarma získali pro svá muzea.

Po oficiálním uvítání program semináře zahájil ing. Pavel Jirásek shrnutím základních postupů při budování bezpečnostního systému. Na něj navázal zástupce dodavatelské firmy Trade Fides a.s., která pro NG modernizaci bezpečnostního systému realizovala, popisem aktuální bezpečnostní situace v NG. Dalším přednášejícím byla dr. Dagmar Jelínková za MC MVU, která seznámila přítomné s obsahem metodiky v příspěvku Dynamické pojetí bezpečnosti sbírkotvorných institucí. Přednáškovou část uzavřela dr. Magda Němcová, zástupkyně ČR v expertní pracovní skupině Evropské komise OMC pro mobilitu sbírek, která přítomné seznámila s bezpečnostními aspekty mezinárodních výstavních projektů a aktuálními otázkami sdílené odpovědnosti.

V rámci odpoledního programu si zájemci, rozdělení do malých skupin, prohlédli centrální operační středisko (COS) nového bezpečnostního systému NG ve Veletržním paláci, hlavně nadstavbový grafický monitorovací a řídicí systém LATIS SQL, jehož dvouúrovňová architektura umožňuje operátorům COS najednou sledovat informace z různých bezpečnostních, požárních či jiných monitorovacích systémů i účinně řídit postup

bezpečnostního zásahu na jednotlivých objektech. V rámci prohlídky stálé expozice francouzského umění byli přítomní muzejníci seznámeni s nejaktuálnějšími bezpečnostními prvky v reálných situacích.

Semináře se zúčastnilo celkem 54 osob, převážně z muzeí a galerií (46). Zástupce vyslaly tyto instituce: AER Česká Skalice, Galerie hl.m. Prahy, Galerie Ludvíka Kuby, Město Březnice, GASK-Galerie Středočeského kraje, Kutná Hora, Horácká galerie v Novém Městě na Moravě, Katedra teorie kultury FFUK, Praha, Kulturní dům města Holice, Městské muzeum a galerie v Hranicích, Městské muzeum Bechyně, Městské muzeum Mariánské Lázně, Městské muzeum Sedlčany, Městské muzeum v Čelákovcích, Moravská galerie v Brně, Muzeum a galerie severního Plzeňska, Mariánská Týnice, Muzeum Českého krasu, Beroun, Muzeum Cheb, Muzeum Karlovy Vary, Muzeum Komenského v Přerově, Muzeum Litovel, Muzeum města Brna, Muzeum Mladoboleslavsko, Mladá Boleslav, Muzeum Rumburk, pobočka Oblastního muzea v Děčíně, Muzeum umění Olomouc, Muzeum v Bruntále, Muzeum Varnsdorf, pobočka Oblastního muzea v Děčíně, Muzeum Vysočiny Pelhřimov, Národní galerie v Praze, Národní muzeum v Praze, Oblastní galerie v Liberci, Oblastní muzeum v Děčíně, Oblastní muzeum v Chomutově, Oblastní muzeum v Lounech, Památník Antonína Dvořáka ve Vysoké u Příbrami, Památník Lidice, Památník národního písemnictví, Památník Tereziín, Prácheňské muzeum v Písku, Regionální muzeum Kolín, Regionální muzeum v Kopřivnici, Regionální muzeum v Litomyšli, Severočeská galerie výtvarného umění v Litoměřicích, Sklářské muzeum Nový Bor, Sládečkovovo vlastivědné muzeum v Kladně, Středočeské muzeum v Roztokách u Prahy, Technické muzeum v Brně, Vlastivědné muzeum v Šumperku, Židovské muzeum v Praze.

Seminář se setkal s velkým zájmem jak ze strany pracovníků muzeí a galerií, tak od kolegů odpovídajících za bezpečnost různých památníků. Ohlasy na seminář projevují zájem o jeho reprízu, protože předprázdninový termín všem nevyhovoval.

Seminář k praktickým otázkám mobility muzejních sbírek

Seminář „*Praktické otázky mobility muzejních sbírek z pohledu kurátora sbírek a registrara*“ upořádal MC MVU v objektu Kláštera sv. Anežky České dne 29. června 2011 s tímto programem:

9:15 – 10:00 příchod účastníků, registrace

1. DOPOLEDNÍ BLOK 10.00 – 11.45

- 10:00 Zahájení – RNDr. Jana Řepová, ředitelka SOČ
10:05 Přínosy a záporů mobility sbírek, Prof. Milan Knížák, Dr.A.
10:30 Seminář k mobilitě sbírek Antwerpy 2010 pohledem kurátora:
PhDr. Olga Uhrová, kurátorka sbírky Moderního a současného umění NG
10:45 Pracovní skupina OMC pro mobilitu sbírek při Evropské komisi 2008 – 2010 – otevřená pracovní metoda, tematické okruhy, výstupy...
PhDr. Magda Němcová, Odbor registru a metodického centra NG
11:00 Státní záruka, sdílená zodpovědnost, imunita proti zabavení plus otázka dlouhodobých zápůjček a mobilita odborných pracovníků
PhDr. Magda Němcová, Odbor registru a metodického centra NG

11:45 – 12: 15 přestávka (kafé)

2. DOPOLEDNÍ BLOK 12.15 – 12.45

12:15 Prevence nezákonného vývozu kulturních statků, vývozní / dovozní povolení
PhDr. Magda Němcová, Odbor registru a metodického centra NG

12:45 – 13:45 přestávka na oběd

ODPOLEDNÍ BLOK 13.45 – 15.00

13:45 – 14:30 interaktivní workshop
PhDr. Magda Němcová, Odbor registru a metodického centra NG
PhDr. Olga Uhrová, kurátorka sbírky Moderního a současného umění NG
PhDr. Dagmar Jelínková, Odbor registru a metodického centra NG

14:30 diskusní fórum

Jednou z priorit „Sdělení o Evropské agendě pro kulturu v globalizujícím se světě 2007“ byla mobilita sbírek. Pro naplnění této priority byla ustavena expertní pracovní skupina pracující metodou otevřené spolupráce (Open method of coordination), která v roce 2010 vydala výsledky své práce a z nich plynoucí doporučení Výboru pro otázky kultury. v Závěrečné zprávě týkající se zlepšení podmínek pro podporu mobility sbírek v rámci EU.

Díky aktivitám vedoucí pracovnice registru sbírek NG dr. Magdy Němcové, která z pověření MK ČR zastupuje ČR v této pracovní skupině, se Česká republika zařadila mezi první země EU, v nichž byla Závěrečná zpráva a její doporučení prezentovány pro odbornou muzejní veřejnost a přeloženy do mateřského jazyka (přílohy k bezpečnostní metodice NG – Manuál bezpečnosti sbírek a vzdělávací modul).

Nástroje a doporučení k mobilitě sbírek byly předány zájemcům z muzeí členských zemí EU na dvou pracovních workshopech, které se uskutečnily v muzeích Prado v Madridu (na jaře 2010) a v Antverpách (prosinec 2010). Za NG se obou projektů zúčastnila kurátorka sbírky zahraničního umění dr. Olga Uhrová, workshopu v Antverpách a dr. Němcová. Obě odbornice NG se pak intenzivně podílely na tvorbě obsahu červnového semináře MC MVU s názvem „Praktické otázky mobility muzejních sbírek z pohledu kurátora sbírek a registrara“, na němž představily všechny aspekty, kterých se týká Závěrečná zpráva.

Odborný program semináře zahájil prof. Milan Knížák svou polemikou na téma Přínosy a zápory mobility sbírek. Další příspěvek o Seminári k mobilitě sbírek Antverpy 2010 pohledem kurátora přednesla dr. Olga Uhrová. V následujících třech vystoupeních pak dr. Magda Němcová představila pracovní skupinu OMC pro mobilitu sbírek při Evropské komisi a její činnost v letech 2008 – 2010, dále se věnovala otázkám státní záruky, sdílené zodpovědnosti, imunity proti zabavení a otázkám dlouhodobých zápůjček, mobility odborných pracovníků a prevenci nezákonného vývozu kulturních statků. Příspěvky přednesené na semináři jsou zveřejněny na webu MC MVU.

Zvláště problematika imunity proti zabavení byla neobvykle aktualizována čerstvou kauzou s Diag Human a zadržením tří sbírkových předmětů ze státních galerií ve Vídni. Proto byla diskuse velmi intenzivní. Pro snadnější zapamatování a procvičení principů mobility

sbírek přednesených dopoledne, měl odpolední program formu interaktivních „her“, inspirovaných pracovními postupy z workshopu v Antverpách, čímž celý seminář velmi ožil a vyvolal další dotazy a diskuze .

Semináře se zúčastnilo celkem 35 osob; nejvíce účastníků bylo z muzeí a galerií (Galerie Benedikta Rejta v Lounech, Galerie moderního umění v Hradci Králové, Galerie moderního umění v Roudnici n.L., Galerie výtvarného umění v Havlíčkově Brodě, Galerie výtvarného umění v Hodoníně, Horácká galerie v Novém Městě na Moravě, Muzeum města Brna, Muzeum umění Olomouc, NG, Národní technické muzeum v Praze, Oblastní galerie v Liberci, Oblastní galerie Vysočiny v Jihlavě, Západočeská galerie v Plzni, Židovské muzeum v Praze, Krajská galerie výtvarného umění ve Zlíně); účastníky byli vedle zástupců z MK i pracovníci Arcibiskupství pražského, Praha, katedry teorie kultury FFUK, Praha a Památník Terežín.

Ohlasy na seminář byly velmi pozitivní a na MC MVU a zvláště pak na dr. Němcovou se obracela řada muzejníků s otázkami správného postupu při zahraničních zápůjčkách. Na základě předběžného zájmu kolegů počítáme s realizací aktualizované verze semináře i v roce 2012.

Restaurátorský seminář

MC MVU navázalo na velmi úspěšné restaurátorské semináře z roku 2009 a 2010 a uspořádalo ve dnech 20. až 21. října 2011 v auditoriu Veletržního paláce další mezinárodní odborné setkání, tentokrát na téma „Historické techniky malby“ s tímto programem:

ČTVRTEK 20.10.2011

9.00 – 9.55 registrace účastníků

10.00 zahájení semináře, úvodní slovo (RNDr. Jana Řepová)

10.05 **Marco Ciatti** (Opificio delle Pietre Dure, Florencie): **Malovaný kříž z florentského kostela Ognissanti od Giotta, technika a restaurování**
- diskuze

11.15 **Cecilia Frosinini** (Opificio delle Pietre Dure, Florencie): **Malířská technika malby inkarnátů ve florentské malbě od 12. stol. až po 15. stol.**
- diskuze

12.30 – 13.30 přestávka na oběd

13.30 **Roberto Bellucci** (Opificio delle Pietre Dure, Florencie): **Obraz „Madonna dell'Accademia Carrara“ od A. Mantegni, studium techniky jako základ restaurování**
- diskuze

14.45 **Andrea Santacesaria** (Opificio delle Pietre Dure, Florencie): **Italské malované kříže, typologický vývoj od 12. stol. po Giotta**
- diskuze

16.00 **Štěpánka Chlumská, Radka Ševců** (Národní galerie v Praze): **Méně obvyklé malířské techniky pozdně gotického malířství Čech**

1700 - předpokládaný konec přednášek

PÁTEK 21.10.2011

10.00 **Marco Ciatti** (Opificio delle Pietre Dure, Florencie): **Restaurování oltáře „Tabernacolo dei Linaioli“ od B. Angelica**
- diskuze

11.15 **Cecilia Frosinini** (Opificio delle Pietre Dure, Florencie): **Rekonstrukce fragmentů italských polyptychů, využití technologických průzkumů a umělecko-historického bádání**

- diskuze

12.30 – 13.30 přestávka na oběd

13.30 **Roberto Bellucci** (Opificio delle Pietre Dure, Florencie): **Poslední večere od Giorgia Vasariho, restaurace posledního velkého obrazu z povodní ve Florencii v roce 1966**
- diskuze

14.45 **Andrea Santacesaria** (Opificio delle Pietre Dure, Florencie): **Restaurování oltáře z kostela San Zeno ve Veroně od A. Mantegni**
- diskuze

16.00 předpokládaný konec přednášek

Kromě jedné přednášky, kterou byly prezentovány závěry z výzkumu prováděného v NG, byly všechny ostatní přednášky předneseny italskými restaurátory z prestižního restaurátorského pracoviště „Opificio delle Pietre Dure“ z Florencie v Itálii, se kterými restaurátoři z NG spolupracují již od roku 2009 po studijním pobytu MgA. Adama Pokorného ve Florencii v roce 2009 a po seminářích návazně na tento studijní pobyt konaných v letech 2009 a 2010. Např. na základě této součinnosti realizovali italští restaurátoři z tohoto institutu pro NG bezplatně technologický průzkum Dürerovy Růžencové slavnosti v rámci jejich grantového projektu. Tato pro NG velmi prospěšná součinnost má pokračovat i v rámci dalších italských projektů.

Restaurátorský institut Opificio delle Pietre Dure ve Florencii je spolu s Istituto centrale v Římě státním restaurátorským pracovištěm. Historie OPD sahá až do poloviny 16. stol., kdy zde byly při dvoru Ferdinanda I. de Medici zřízeny dílny, ve kterých se vyráběly umělecko-řemeslné kamenné inkrustace „pietre dure“. Koncem 19. stol. bylo upuštěno od původního zaměření a OPD se začíná specializovat na restaurování uměleckých děl, a to zpočátku zejména kamenných. Současná podoba institutu se vztahuje k roku 1966, kdy Florencii zasáhla ničivá povodeň. Institut měl pod patronací většinu poničených děl. Restaurátorské práce probíhaly i za spolupráce zahraničních restaurátorů. Záchranných prací se zúčastnila taktéž restaurátorská škola B. Slánského. Česká restaurátorská škola tak byla setkáním s italskými restaurátorskými postupy konfrontována. Italští restaurátoři i z důvodu dřívější pomoci českých restaurátorů ve Florencii jsou více než ochotni přednášet v České republice.

Semináře se účastnilo celkem 125 účastníků z muzeí a galerií (z Moravské galerie v Brně, z Muzea hlavního města Prahy, z Muzea města Brna, z Muzea umění Olomouc, z Národního muzea v Praze, z Galerie moderního umění v Roudnici n.L., z NG) a z Galérie umenia Nové Zámky, z Akademie výtvarného umění a z ostatních vysokých škol (Fakulta Katolická teologická UK Praha, Fakulta restaurování UP Litomyšl, Masarykova univerzita v Brně, UP Olomouc - teorie a dějiny umění, Ústav pro dějiny umění FF UK Praha, VŠCHT Praha a Vysoká škola výtvarných umění v Bratislavě), z Národního památkového ústavu a jeho územních odborných pracovišť a z památkového oddělení Arcibiskupství olomouckého, z Národního archivu ČR a dále vedle hostů z MK též samostatní restaurátoři.

Seminář pro pracovníky archivů muzeí

Dne 28.11.2011 organizačně zajistilo MC MVU seminář pořádaný archivem NG ve spolupráci s Ústavem dějin umění AV ČR, v.v.i. dne 28.11.2011 k problematice písemných pramenů v dějinách umění v auditoriu Veletržního paláce s tímto programem:

8,30 – 9,00 Prezentace účastníků

9,00 – 9,15 Slavnostní zahájení

9,15 – 10,00

Marek Krejčí: **Ekonomické aspekty státní podpory výtvarného umění I**

Eliška Charvátová: **Od platonické lásky k osobní manažerce. Malíř František Kaván v dopisech manželce Pavle z let 1928 – 1941**

Jan Mohr: **Umění v plastovém kbelíku aneb Když se tomu ještě neříkalo design**

10,00 – 10,15 Přestávka

10,15 – 11,30

Helena Sedláčková, Jakub Kunert: **Cenné papíry bankovních ústavů. Malá umělecká díla**

Patrik Líbal: **Duše modernisty versus duše romantika (rozpory funkcionalistických teorií)**

Helena Musilová, Božena Nováková-Uprková: **Role rodinného archivu na vytváření budoucího obrazu umělce**

11,30 – 11,45 Diskuse

11,45 – 13,15 Přestávka na oběd

13,15 – 14,15

Kristýna Brožová: **Přátelství Františka Kupky a Vojtěcha Hynaise pohledem vzájemné korespondence**

Irena Veverková, **Největší poklad Vojtěcha Hynaise**

Roman Musil: **Václava Brožíka Anežka Steinhäuserová a Zikmund ze Švamberka (Ve smrti spojeni). Poznámky k interpretaci obrazu ve vztahu k jeho literární předloze**

14,15 – 14,30 Přestávka

14,30 – 15,15

Sandra Baborovská: **Tradicionalismus v českém sochařství 1. třetiny 20. století v Čechách**

Václav Horák: **Noticka k dílu sochaře Františka Pettricha**

Vladislava Říhová: **Václav Michael Volák a jeho soupisy moravských náhrobků**

15,15 – 15,30 Diskuse

15,30 – 15,45 Přestávka

15,45 – 16,45

Radka Tibitzlová: **Ztracený a znovu nalezený Škrétův obraz?**

Tomáš Sekyrka: **Pražští malíři a Karlo-Ferdinandova univerzita**

Martin Mádl, **„Fundamenta eius in montibus santis“**. K výzdobě mariánského kostela na Svatém Kopečku

16,45 – 17,00 Diskuse a zakončení zasedání

(Seminář skončil v 18.40.)

Zasedání navázalo na dvě předchozí pracovní setkání odborníků a zájemců z řad archivářů, historiků umění, památkářů a pracovníků muzeí a galerií. Oproti předchozímu ročníku pořadatelé usilovali o chronologické zúžení přednesených příspěvků, které se koncentrovaly především na problematiku 19. a počátku 20. století. O to větší pozornost byla věnována širce probíraných témat, takže posluchači vyslechli referáty jak k dějinám malířství a sochařství, tak i k dějinám architektury a užitého umění od předních specialistů, reprezentujících jak odborná pracoviště v Praze (Národní galerie v Praze, Ústav dějin umění Akademie věd ČR v.v.i., Univerzita Karlova v Praze, Galerie hlavního města Prahy, Česká národní banka), tak i důležité regionální instituce (Univerzita Pardubice, Severočeské muzeum Liberec, Státní okresní archiv Kladno, Muzeum Podkrkonoší v Trutnově). Jako důležitou je třeba vyzdvihnout skutečnost, že na semináři zazněl hlas nejmladší badatelské generace (Eliška Charvátová, Kristýna Brožová, Sandra Baborovská), a že tedy archivní výzkum pro témata z dějin umění nachází stále nové zájemce. Na rozdíl od minulého zasedání byly tentokrát příspěvky řazeny od doby nejnovější proti toku času.

Zasedání zahájil přehled Marka Krejčího nazvaný *Ekonomické aspekty státní podpory výtvarného umění*, přinášející souhrnný pohled na financování výtvarného umění státem v době první Československé republiky. Širšímu problému se věnoval rovněž Tomáš Sekyrka, který pojednal o *Malířích - štolířích v barokní Praze*, tedy o těch výtvarnících, kteří se vyhýbali vstupu do malířského bratrstva. Obrazu jednotlivých umělců a jejich odrazu v písemných dokumentech se věnovaly Eliška Charvátová (*Od platonické lásky k osobní manažerce. Malíř František Kaván v dopisech manželce Pavle z let 1928 - 1941*) a Helena Musilová (*Božena Nováková-Uprková. Role rodinného archivu na vytváření budoucího obrazu umělce*). Dílčí epizody ze života malíře Vojtěcha Hynaise sledovaly Kristýna Brožová (*Přátelství Františka Kupky a Vojtěcha Hynaise pohledem vzájemné korespondence*) a Irena

Veverková (*Největší poklad Vojtěcha Hynaise*; příspěvek se věnoval středoškolským studiím malířova syna Jiřího).

Obecnějším otázkám kritické práce s písemnými dokumenty se věnovali Jan Mohr (*Umění v plastovém kbelíku aneb Když se tomu ještě neříkalo design*; zabýval se vývojem libereckého podniku Plastimat a jeho produkci v 60. - 80. letech 20. století), Patrik Líbal (*Duše modernisty versus duše romantika - rozpory funkcionistických teorií*), Sandra Baborovská (*Tradicionalismus v českém sochařství 1. třetiny 20. století v Čechách*; příspěvek zajímavě upozornil na osobní sbírky fotografií jednotlivých umělců a reprodukováná díla dnes mnohdy neznámých děl) a Helena Sedláčková s Jakubem Kunertem, kteří přehledně postihli vývoj grafické podoby domácích cenných papírů (*Cenné papíry bankovních ústavů. Malá umělecká díla*).

Vzniku a osudům jednotlivých uměleckých děl se pak věnovali Roman Musil (*Václava Brožíka Anežka Steinhäuserová a Zikmund ze Švamberka. Poznámky k interpretaci obrazu ve vztahu k jeho literární předloze*), Václav Horák (*Noticka k dílu sochaře Františka Pettricha*), Radka Tibitzlová (*Ztracený a znovu nalezený Škrétův obraz?*) a Martin Mádl (*„Fundamenta eius in montibus santis“*. *K výzdobě mariánského kostela na Svatém Kopečku*). Na dosud badatelsky nevyužité prameny inspirativně upozornila Vladislava Říhová (*Václav Michael Volák a jeho soupisy moravských náhrobků*).

Pracovní zasedání potvrdilo dlouhodobý zájem široké badatelské veřejnosti o interdisciplinární přístup k bádání o jednotlivých uměleckých dílech, výtvarných umělcích i širších okolnostech vzniku a působení uměleckých děl. Jako nanejvýš přínosný se jeví rovněž fakt, že badatelé dokáží neustále rozšiřovat spektrum otázek, kladených písemným dokumentům a že v těchto dokumentech také dokáží nalézat adekvátní odpovědi. Právě takovéto nahlížení exaktně formulovaných problémů prostřednictvím výpovědí různých typů písemných pramenů, spolu s analýzou vzniku a působení uměleckých děl, poskytuje množství zásadních poznatků, rozšiřujících obzory odborného uměleckohistorického poznání jako součásti poznávání kulturní jinakosti minulosti.

Semináře se zúčastnilo celkem 24 osob z archivů muzeí výtvarného umění, dalších archivů, Akademie věd ČR a vysokých škol.

Seminář k autorskému zákonu

MC MVU zorganizovalo 25.5.2011 seminář k aplikaci autorského zákona, na kterém přednášela Mgr. A. Faladová z Ministerstva kultury. Na rozdíl od ostatních čtyř připravovaných seminářů, které jsou vyhrazeny především pro pracovníky muzeí a galerií a další odbornou veřejnost, byl tento seminář uspořádán pro zaměstnance NG. Důvodem k tomuto rozhodnutí byla skutečnost, že se konala řada seminářů s obdobným tématem zorganizovaná např. AMG, Národní technickou knihovnou i MK ČR a z hlediska plnění nových vědeckých a výzkumných úkolů NG bylo nezbytné proškolit i kurátory jednotlivých sbírek NG ke správné aplikaci autorského zákona. Vysoce odborná úroveň přednášky Mgr. A. Faladové byla velkým přínosem i pro ty pracovníky, kteří dle své pracovní náplně autorský zákon aplikují.

Další metodická činnost MC MVU

Od roku 2010 se pracovnice MC MVU dr. Dagmar Jelínková podílela na obsahové i redakční přípravě metodických materiálů zaměřených na zvýšení bezpečnosti muzejních, zejména uměleckých sbírek, které jsou jedním z důležitých výstupů projektu Národní galerie dotovaného z finančních mechanismů Norska a MK ČR s názvem „Modernizace bezpečnostních systémů v prostředí muzea /galerie“ (č. CZ-163), ukončeného v dubnu 2011.

Metodické materiály (Manuál bezpečnosti sbírek a Výukový modul) shrnují aktuální zkušenosti NG po stránce technické, organizační i platných předpisů do základních kroků, kterými by mělo projít každé muzeum během přípravy nebo modernizace svého zabezpečení a následného zajištění bezpečnostní strategie muzea. Manuál i výukový modul, který je jakýmsi praktickým cvičením v přípravě a správném nastavení funkčnosti bezpečnostních systémů pro management i kurátory sbírek v galeriích, pojmají bezpečnost v jejím dynamickém vzorci, který ji nechápe jen jako izolované systémy EZS, EPS a dozorčí služby, ale jako provázaný soubor opatření, na němž se aktivně podílejí všichni zaměstnanci muzea. Pod bezpečnost sbírek v jejím nejširším smyslu slova je zahrnuta i náležitá péče z hlediska klimatických podmínek, řádné manipulace se sbírkovými předměty, organizační kroky při přípravě výstav apod. V příloze obou metodických materiálů pak je překlad aktuálních dokumentů Evropské komise zacílených na mobilitu sbírek, které se váží k této problematice.

MC MVU se pravidelně podílí na organizaci inventarizačních úkolů souvisejících se správou sbírek (nejen na pokynech k inventarizaci sbírky NG, ale rovněž např. na tzv. „křížové kontrole“ majetkoprávní evidence sbírky NG na základě dokladů z digitálně i písemně vedené chronologické i systematické evidence podle zákona 122/2000 Sb. a dalších předpisů, neboť referentka MC MVU je i tajemníkem. Hlavní inventarizační a kontrolní komise NG, kterou řídí ředitelka Sekce odborných činností (dále jen „SOČ“), MC MVU spolu s dalšími pracovníky spolupracuje dále na přípravě podkladů k interním předpisům NG a na dalších aktuálních úkolech.

V měsíci květnu 2011 pracovnice MC MVU dr. Jelínková také ve spolupráci s výstavním oddělením NG odborně vedla dva studenty SUPŠ na Žižkově v Praze, kteří v NG vykonali svou třítydenní praxi v rámci výuky oboru výstavnictví. V rámci spolupráce mezi NG a Vyšší odbornou školou informačních služeb v Praze, která má jeden obor zaměřen i na řízení muzeí a galerií, zajišťuje obsahovou přípravu a výuku kurzu sbírky výtvarných děl.

Bohužel od roku vzniku se MC MVU nepodařilo navýšit objem mzdových prostředků na personální zabezpečení činnosti MC MVU, a proto je činnost zajišťována za aktivní spolupráce ředitelky SOČ a některých organizačních složek NG, zejména pracovníků Sekce odborné činnosti, trvale jen jednou referentkou, s bohatou kurátorskou praxí a odborným kreditem mezi krajskými galeriemi. V roce 2011 se podařilo zajistit pro spolupráci s MC MVU (vedle již probíhající spolupráce s restaurátorským oddělením) rovněž fotooddělení, a to díky přijetí nového vedoucího pracovníka fotooddělení – metodika pro digitální fotodokumentaci MgA. Davida Steckera, který je schopen zajistit i ty práce pro MC MVU, které nejsou v jeho popisu pracovní činnosti, jako je zhotovování videozáznamů z důležitých akcí MC MVU i jiných součástí NG. Množství výstupů MC MVU je limitováno jeho personálním obsazením. Přesto se domníváme, že dosavadní práce MC MVU ve spolupráci s některými dalšími složkami NG je přinejmenším srovnatelná s ostatními muzejními centry. Přesto by bylo žádoucí pro zajišťování plnohodnotné činnosti MC MVU bylo potřebné MC MVU personálně posílit o 1 až 2 pracovníky.

MC MVU v průběhu roku zodpovědělo téměř sto dotazů zaslaných E-mailovou poštou; šlo nejen o dotazy z oblasti výtvarného umění, ale též dotazy k činnosti NG.

V rámci finanční podpory z finančních mechanismů Norska na projekt „Karel Škréta (1610-1674): Doba a dílo“ se lektorskému oddělení Sbírkového oddělení starého umění podařilo realizovat pilotní projekt využití 3 D animace k lektorskému programu v rámci výstavy Karla Škréty. Nyní jsou tablety s tímto výukovým programem o životě a tvorbě Karla Škréty využívány ve stálé expozici Baroko v Čechách ve Schwarzenberském paláci. Videozáznam ze semináře uspořádaného 13.9.2011 ve Schwarzenberském paláci natočený z iniciativy MC MVU zachycuje průběh tohoto semináře a zkušenosti lektorů NG s realizací 3D průvodce, který je prvním podobným využitím v českém muzejnictví.

V Praze dne 21.12.2011

RNDr. Jana Řepová
ředitelka Sekce odborných činností Národní galerie v Praze